

Blekinge Institute of Technology
Blekinge Institute of Technology Doctoral Dissertation Series No. 2019:05
ISSN 1653-2090
ISBN 978-91-7295-369-7

FRILUFTSLIVKONFLIKTER I SVENSKA KUSTLANDSKAP UR ETT PLANERINGS- OCH ANVÄNDARPERSPEKTIV

STUDIER AV LULEÅ OCH BLEKINGE SKÄRGÅRDAR

Rosemarie Ankre

Akademisk avhandling
som för avläggande av Technologie doktorsexamen vid
Blekinge Tekniska Högskola kommer att offentligen försvaras
i C446, Campus Gräsvik, Karlskrona, 2019-03-22 , kl. 13.00

Handledare:
Abdellah Abarkan, Institutionen för
fysisk planering

Opponent:
senior professor Klas Sandell, Karlstad
universitet

Lars Emmelin, Institutionen för fysisk
planering

Blekinge Tekniska Högskola
Karlskrona

Abstract

Hav och kust har alltid varit viktiga för oss människor. I svenska kustlandskap har boende, infrastruktur och fiskenäring existerat sedan lång tid tillbaka samtidigt som områdena också varit viktiga för nöje och rekreation. Men mellan olika intressen, samt mellan och inom olika användargrupper samt förvaltning, kan det uppstå målkonflikter. Utgångspunkten för den här avhandlingen är att beskriva och analysera eventuella målkonflikter kopplat till friluftsliv utifrån både ett planerings- och ett användarperspektiv genom två fallstudier i Luleå och Blekinge skärgårdar. Friluftslivet är en del av samhället och dess relevans för fysisk och mental återhämtning ger planering och förvaltning av friluftsliv ett ökat politiskt stöd, samtidigt som tidigare forskning visat att friluftsliv är stark i retoriken - men svag i planeringspraktiken. Därför behövs kunskap som kan utveckla planering och förvaltning av friluftsliv i svenska kustlandskap.

Resultaten från den här avhandlingen visar att användarnas perspektiv på målkonflikter i Luleå och Blekinge skärgårdar ännu inte till stora delar har inkluderats i den kommunala planeringen. En slutsats är alltså att det finns skillnader i hur konflikter i samband med friluftsliv beskrivs och identifieras i den fysiska planeringen jämfört med användarnas upplevelser. Det har betydelse för förståelsen av friluftslivskonflikter och hanteringen av dessa. Förutom analys och diskussion av konflikter kopplat till friluftsliv, ingår en fördjupande studie av buller och tystnad som konflikt. Upplevelserna av lugn och ro samt tystnad är centrala för användarna i Luleå och Blekinge skärgårdar. Ett problem som avslöjas är att metoder med decibelnivåer inte avgör skillnader i buller som upplevelse i sig. Upplevelsen av buller och tystnad är nämligen subjektiv. Även zoneringsundersöks som ett planerings- och förvaltningsverktyg för att hantera friluftslivskonflikter i svenska kustlandskap. Som denna avhandling visar, finns det flertalet exempel på olika sorters zonerings i Luleå och Blekinge skärgårdar. När man i planering och förvaltning utgår från ett perspektiv där naturvård och bevarande är utgångspunkterna, så måste ytterligare värderingar och verktyg inbegripas som att inkludera användare med deras olika behov, upplevelser och aktiviteter som äger rum i skärgårdarnas landskap. Att landskapet i sig är av betydelse syns också i resultaten. I fallstudiernas översiktsplaner markeras det värdefulla, attraktiva och unika med skärgårdslandskapet, medan användarna betonar det äkta, naturliga och opåverkade landskapet som grund för deras friluftsupplevelser.

Den här avhandlingen tillför kunskap om spänningen mellan olika attityder och synsätt i den fysiska planeringens processer, förvaltning samt friluftslivets användare i svenska kustlandskap. Avhandlingen är också ett tillägg till tidigare kunskap om zonerings som ett sätt att hantera konflikter i svenska kustlandskap, där särskilt användarperspektivet är en viktig del. Avhandlingen bidrar även till en grundläggande översikt av fysisk planering i relation till friluftsliv.

Keywords: friluftsliv, målkonflikter, kustlandskap, zonerings